

662.

Na osnovu člana 31 stav 2 i člana 48 stav 2 Zakona o pripravnicima u sudovima i Državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu ("Službeni list CG", broj 55/16), Ministarstvo pravde donijelo je

PRAVILNIK

O PROGRAMU I NAČINU POLAGANJA PRAVOSUDNOG ISPITA

("Službeni list Crne Gore", br. 031/17 od 12.05.2017)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se program i način polaganja pravosudnog ispita, kao i obrazac uvjerenja o položenom pravosudnom ispitu.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Pisani dio pravosudnog ispita, u skladu sa Zakonom o pripravnicima u sudovima i Državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu (u daljem tekstu: Zakon), sastoji se u izradi pisanog zadatka, i to:

- izradi odluke ili nekog drugog procesnog akta u konkretnim predmetima iz krivičnog prava; i
- izradi odluke ili nekog drugog procesnog akta u konkretnim predmetima iz građanskog prava.

Usmeni dio pravosudnog ispita, u skladu sa Zakonom, polaže se iz sljedećih predmeta:

- 1) Krivično materijalno pravo;
- 2) Krivično procesno pravo;
- 3) Građansko materijalno pravo;
- 4) Građansko procesno pravo;
- 5) Privredno pravo;
- 6) Upravno pravo;
- 7) Radno pravo;
- 8) Ustavni sistem i organizacija pravosuđa; i
- 9) Evropsko konvencijsko pravo-praksa Evropskog suda za ljudska prava i Evropskog suda pravde.

Program pravosudnog ispita sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 1).

Član 4

Prije početka polaganja pisanog dijela pravosudnog ispita, sekretar komisije koju, u skladu sa Zakonom, obrazuje Ministarstvo pravde (u daljem tekstu: Komisija), utvrđuje identitet kandidata uvidom u ličnu kartu ili drugu javnu ispravu na osnovu koje se može utvrditi identitet kandidata i upoznaje ga sa pravilima kojih se mora pridržavati tokom pravosudnog ispita.

Prilikom utvrđivanja identiteta kandidat pruža na uvid sekretaru Komisije dokaz o uplati troškova polaganja pravosudnog ispita.

Član 5

Pisani dio pravosudnog ispita polaže se dva dana uzastopno, na način da se prvog dana radi pisani zadatak iz krivičnog prava, a drugog dana pisani zadatak iz građanskog prava.

Član 6

Prilikom određivanja pisanog zadatka može se dati jedan zadatak za sve kandidate koji u isto vrijeme polažu pisani dio ispita ili odrediti poseban zadatak za svakog kandidata.

Pisani zadatak iz stava 1 ovog člana ne može da sadrži podatke o ličnosti.

Član 7

Šifra pod kojom se radi pisani zadatak predstavlja bar-kod, koji se lijepi na pisani zadatak koji se daje kandidatu.

Član 8

Izradi pisanog zadatka prisustvuju član Komisije ili sekretar Komisije.

Za vrijeme izrade pisanog zadatka kandidati ne mogu međusobno komunicirati.

Kandidat može, uz prethodno odobrenje člana Komisije ili sekretara Komisije, napustiti prostoriju u kojoj se održava pravosudni ispit najduže pet minuta.

Kandidata koji komunicira sa drugim kandidatima ili se ne vrati u prostoriju u kojoj se održava pravosudni ispit u roku iz stava 3 ovog člana, član Komisije ili sekretar Komisije će udaljiti, što se konstatuje u zapisniku o toku pravosudnog ispita, a njegov pisani zadatak će se ocijeniti uzimajući u obzir sve okolnosti.

Član 9

Kandidat je dužan da članu Komisije ili sekretaru Komisije preda pisani zadatak najkasnije istekom vremena određenog za njegovu izradu.

Nakon predaje pisanog zadatka kandidat je dužan da napusti prostoriju u kojoj se polaže pisani dio pravosudnog ispita.

Član 10

U slučaju prekida pisanog dijela pravosudnog ispita nastalog usljed remećenja toka ispita, vrijeme za izradu pisanog zadatka će se produžiti srazmjerno trajanju prekida, ali ne duže od 30 minuta.

U slučaju da prekid iz stava 1 ovog člana traje duže od 30 minuta, izrada pisanog zadatka će se ponoviti.

Član 11

O vremenu dešifrovanja pisanog dijela pravosudnog ispita, kandidati se obavještavaju putem elektronske pošte ili preko internet stranice Ministarstva pravde, najkasnije pet dana prije dana određenog za dešifrovanje.

Nakon dešifrovanja pisanog dijela pravosudnog ispita, u skladu sa Zakonom, kandidati koji su položili pisani dio pravosudnog ispita, obavještavaju se o vremenu održavanja usmenog dijela pravosudnog ispita.

Član 12

Na usmenom dijelu pravosudnog ispita kandidat se ispituje iz pojedinačnih predmeta, po redu koji odredi predsjednik Komisije.

Član 13

Predsjednik Komisije može udaljiti slušaoce koji svojim ponašanjem ometaju tok usmenog dijela pravosudnog ispita.

Član 14

O toku pravosudnog ispita sekretar Komisije vodi zapisnik.

Zapisnik iz stava 1 ovog člana sadrži:

- ime i prezime kandidata;
- broj rješenja kojim je odobreno polaganje pravosudnog ispita;
- sastav Komisije;
- dan, čas i mjesto polaganja pisanog dijela pravosudnog ispita;
- podatak da kandidat nije pristupio polaganju pisanog dijela pravosudnog ispita ili je odustao od polaganja ispita;
- podatak da je kandidat odložio započeto polaganje pravosudnog ispita;
- podatak da je kandidat udaljen sa pravosudnog ispita;
- podatak da kandidat nije završio pisani zadatak do isteka vremena određenog za njegovu izradu;
- vrijeme predaje pisanog zadatka;

- broj bodova i ocjenu pisanog zadatka iz krivičnog prava;
- broj bodova i ocjenu pisanog zadatka iz građanskog prava;
- dan, čas i mjesto polaganja usmenog dijela pravosudnog ispita;
- broj bodova i ocjene iz pojedinačnih predmeta na usmenom dijelu pravosudnog ispita;
- konačnu ocjenu kandidata na pravosudnom ispitu.

Zapisnik iz stava 1 ovog člana potpisuju predsjednik, članovi i sekretar Komisije i kandidat.

Sastavni dio zapisnika iz stava 1 ovog člana su pisani zadaci.

Član 15

Uvjerenje o položenom pravosudnom ispitu izdaje se na obrascu koji sadrži: Grb Crne Gore; nazive: "CRNA GORA" i "MINISTARSTVO PRAVDE"; pravni osnov za izdavanje uvjerenja o položenom pravosudnom ispitu; naziv: "UVJERENJE O POLOŽENOM PRAVOSUDNOM ISPITU"; mjesta za ime i prezime kandidata, datum rođenja, datum polaganja ispita, konačnu ocjenu i broj bodova; mjesta za broj, datum i mjesto izdavanja uvjerenja, kao i mjesta za pečat i potpis ministra.

Obrazac iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 2).

Član 16

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o polaganju pravosudnog ispita ("Službeni list RCG", broj 75/04).

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-019-674/17

Podgorica, 5. maja 2017. godine

Ministar,

Zoran Pažin, s.r.

Prilog 1

PROGRAM PRAVOSUDNOG ISPITA

I. Pisani dio pravosudnog ispita

1. Izrada odluke ili nekog drugog procesnog akta iz krivičnog prava:
  - a) izrada prvostepene presude ili rješenja;
  - b) sastavljanje optužnog predloga;
  - c) sastavljanje optužnice;
  - d) sastavljanje žalbe.
2. Izrada odluke ili nekog drugog procesnog akta iz građanskog prava:
  - a) izrada prvostepene presude ili rješenja;
  - b) sastavljanje tužbe;
  - c) sastavljanje žalbe.

II. Usmeni dio pravosudnog ispita

1. Krivično materijalno pravo

a) Opšti dio

Krivične sankcije i njihova opšta svrha; Krivično djelo; Način izvršenja krivičnog djela; Vrijeme izvršenja krivičnog djela; Mjesto izvršenja krivičnog djela; Nužna odbrana; Krajnja nužda; Krivica; Umišljaj; Nehat; Neotklonjiva stvarna zabluda; Nepodoban pokušaj; Dobrovoljni odustanak od izvršenja krivičnog djela; Saizvršilaštvo; Podstrekavanje; Pomaganje; Svrha kažnjavanja; Vrste kazni; Glavne i sporedne kazne; Kazna

zatvora od četrdeset godina; Uslovni otpust; Novčana kazna; Rad u javnom interesu; Opšta pravila o odmjeravanju kazne; Ublažavanje kazne; Oslobođenje od kazne; Sticaj krivičnih djela; Odmjeravanje kazne za krivična djela učinjena u realnom sticaju; Produženo krivično djelo; Mjere upozorenja; Uslovna osuda; Sudska opomena; Mjere bezbjednosti; Vaspitni nalog; Svrha vaspitnog naloga; Krivične sankcije prema maloljetnim učiniocima krivičnog djela; Vrste vaspitnih mjera; Uslovi za prošireno oduzimanje imovinske koristi; Zastarjelost krivičnog gonjenja i izvršenja kazne; Amnestija; Pomilovanje; Važenje krivičnog zakonodavstva Crne Gore.

b) Posebni dio

Krivična djela protiv života i tijela: Ubistvo; Teško ubistvo; Ubistvo na mah; Ubistvo djeteta pri porođaju; Nehatno lišenje života; Navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu; Nedoovoljen prekid trudnoće; Teška tjelesna povreda; Laka tjelesna povreda; Učestvovanje u tuči; Ugrožavanje opasnim oruđem pri tuči i svađi; Izlaganje opasnosti; Napuštanje nemoćnog lica; Nepružanje pomoći.

Krivična djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina: Povreda prava upotrebe jezika i pisma; Povreda ravnopravnosti; Povreda slobode izražavanja nacionalne ili etničke pripadnosti; Povreda slobode ispovijedanja vjere i vršenja vjerskih obreda; Protivpravno lišenje slobode; Povreda slobode kretanja i nastanjivanja; Otmica; Prinuda; Iznudivanje iskaza; Zlostavljanje; Mučenje; Ugrožavanje sigurnosti; Narušavanje nepovredivosti stana; Protivzakonito pretresanje; Neovlašćeno otkrivanje tajne; Povreda tajnosti pisma i drugih pošiljki; Neovlašćeno prisluškivanje i snimanje; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv izbornih prava: Povreda prava kandidovanja; Povreda prava glasanja; Povreda slobode opredjeljenja pri glasanju; Zloupotreba prava glasanja; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv časti i ugleda: Iznošenje ličnih i porodičnih prilika; Povreda ugleda Crne Gore; Povreda ugleda naroda, manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; Povreda ugleda strane države ili međunarodne organizacije; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv polne slobode: Silovanje; Obljuba nad nemoćnim licem; Obljuba sa djetetom; Obljuba zloupotrebom položaja; Nedoovoljene polne radnje; Podvođenje i omogućavanje vršenja polnih odnosa; Posredovanje u vršenju prostitucije; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv braka i porodice: Dvobračnost; Zaključenje ništavog braka; Omogućavanje zaključenja nedovoljenog braka; Oduzimanje maloljetnog lica; Vanbračna zajednica sa maloljetnikom; Promjena porodičnog stanja; Zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv prava iz rada: Povreda prava iz rada; Povreda ravnopravnosti u zapošljavanju; Protivzakonito zapošljavanje; Povreda prava na upravljanje; Povreda prava na štrajk; Zloupotreba prava na štrajk; Povreda i zloupotreba prava iz socijalnog osiguranja; Povreda prava za vrijeme privremene nezaposlenosti; Nepreduzimanje mjera zaštite na radu.

Krivična djela protiv intelektualne svojine: Povreda moralnih prava autora i interpretatora; Neovlašćeno iskorišćavanje autorskog djela ili predmeta srodnog prava; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv imovine: Krađa; Teška krađa; Razbojnička krađa; Razbojništvo; Utaja; Prevara; Dogovaranje ishoda takmičenja; Neosnovano dobijanje i korišćenje kredita i druge pogodnosti; Sitna krađa, utaja i prevara; Oduzimanje tuđe stvari; Oduzimanje vozila; Zloupotreba povjerenja; Iznuda; Ucjena; Zelenaštvo; Uništenje i oštećenje tuđe stvari; Uništenje i oštećenje kulturnog dobra; Krijumčarenje kulturnih dobara; Protivpravno zauzimanje zemljišta; Oštećenje tuđih prava; Prikrivanje; Prisvajanje, prikrivanje i uništenje arhivske građe; Gonjenje u slučaju kada je učinilac u bliskom odnosu sa oštećenim.

Krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja: Falsifikovanje novca; Falsifikovanje hartija od vrijednosti; Falsifikovanje i zloupotreba kreditnih i kartica za bezgotovinsko plaćanje; Falsifikovanje znakova za vrijednost; Pravljenje, nabavljanje i davanje drugom sredstava i materijala za falsifikovanje; Izdavanje čeka i sredstava bezgotovinskog plaćanja bez pokrića; Utaja poreza i doprinosa; Krijumčarenje; Nedoovoljeno bavljenje privrednom, bankarskom, berzanskom i djelatnošću osiguranja; Izdavanje hartija od vrijednosti bez pokrića; Pranje novca; Povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti; Zloupotreba monopolističkog položaja; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv zdravlja ljudi: Nepostupanje po zdravstvenim propisima za suzbijanje opasne zarazne bolesti; Prenošenje opasne zarazne bolesti; Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći; Protivpravno vršenje medicinskih eksperimenata i ispitivanje lijeka; Neukazivanje ljekarske pomoći; Nadriljekarstvo; Nedoovoljeno presađivanje djelova tijela; Nedoovoljeno uzimanje djelova tijela radi presađivanja; Trgovina djelovima ljudskog tijela; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv životne sredine: Zagađenje životne sredine; Zagađenje životne sredine otpadom; Oštećenje ozonskog omotača; Nepreduzimanje mjera zaštite životne sredine; Protivpravna izgradnja, stavljanje u pogon i rad objekata i postrojenja koja zagađuju životnu sredinu; Oštećenje objekata i uređaja za zaštitu životne sredine; Oštećenje životne sredine; Zloupotreba genetički modifikovanih organizama; Uništenje biljaka; Ubijanje i mučenje životinja i razaranje njihovih staništa; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine: Izazivanje opšte opasnosti; Uništenje i oštećenje javnih uređaja; Izazivanje opasnosti neobezbjeđenjem mjera zaštite na radu; Nepropropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova; Oštećenje brana i vodoprivrednih objekata; Uništenje, oštećenje i uklanjanje znakova kojima se upozorava na opasnost; Zloupotreba telekomunikacionih znakova; Neotklanjanje opasnosti; Nedoizvoljeno postupanje sa eksplozivnim i zapaljivim materijama; Ugrožavanje sigurnosti nuklearnim materijalom; Teška djela protiv opšte sigurnosti.

Krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja: Ugrožavanje javnog saobraćaja; Ugrožavanje saobraćaja opasnom radnjom i opasnim sredstvom; Ugrožavanje bezbjednosti vazdušnog saobraćaja; Ugrožavanje bezbjednosti vazdušnog i pomorskog saobraćaja ili nepokretne platforme; Otmica vazduhoplova, broda i drugog prevoznog sredstva; Nepružanje pomoći brodu ili drugom plovnom objektu i licima u opasnosti na moru i unutrašnjim vodama; Piratstvo; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv bezbjednosti računarskih podataka: Oštećenje računarskih podataka i programa; Ometanje računarskog sistema; Pravljenje i unošenje računarskih virusa; Računarska prevara; Neovlašćeni pristup računarskom sistemu; Zloupotreba uređaja i programa.

Krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore: Ugrožavanje nezavisnosti; Ugrožavanje teritorijalne cjeline; Priznavanje kapitulacije ili okupacije; Napad na ustavno uređenje; Svrgavanje najviših državnih organa; Pozivanje na nasilnu promjenu ustavnog uređenja; Ubistvo najviših predstavnika Crne Gore; Oružana pobuna; Diverzija; Sabotaža; Špijunaža; Odavanje tajnih podataka; Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje; Povreda teritorijalnog suvereniteta; Udruživanje radi protivustavne djelatnosti; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv državnih organa: Sprečavanje službenog lica u vršenju službene radnje; Napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti; Učestvovanje u grupi koja spriječi službeno lice u vršenju službene radnje; Pozivanje na otpor; Nepostupanje po naredbi za udaljavanje; Neučestvovanje u otklanjanju opšte opasnosti; Skidanje i povreda službenog pečata i znaka; Oduzimanje i uništenje službenog pečata i službenog spisa; Lažno predstavljanje; Samovlašće.

Krivična djela protiv pravosuđa: Neprijavlivanje pripremanja krivičnog djela; Neprijavlivanje krivičnog djela i učinioca; Pomoć učiniocu poslije izvršenja krivičnog djela; Lažno prijavljivanje; Davanje lažnog iskaza; Sprečavanje dokazivanja; Povreda tajnosti postupka; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv javnog reda i mira: Izazivanje panike i nereda; Nasilničko ponašanje; Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu; Dogovor za izvršenje krivičnog djela; Kriminalno udruživanje; Stvaranje kriminalne organizacije; Izrađivanje i nabavljanje oružja i sredstava namijenjenih za izvršenje krivičnog djela; Nedoizvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija; Učestvovanje u grupi koja izvrši krivično djelo; Nedoizvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv pravnog saobraćaja: Falsifikovanje isprave; Posebni slučajevi falsifikovanja isprave; Falsifikovanje službene isprave; Navođenje na ovjeravanje neistinitog sadržaja.

Krivična djela protiv službene dužnosti: Zloupotreba službenog položaja; Nesavjestan rad u službi; Protivzakonita naplata i isplata; Prevara u službi; Pronevjera; Posluga; Sitna prevara u službi, pronevjera i posluga; Protivzakoniti uticaj; Navođenje na protivzakoniti uticaj; Primanje mita; Davanje mita.

Krivična djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom: Genocid; Zločin protiv čovječnosti; Ratni zločin protiv civilnog stanovništva; Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika; Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika; Organizovanje i podsticanje na izvršenje ratnih zločina; Upotreba nedozvoljenih sredstava borbe; Nedoizvoljena proizvodnja oružja čija je upotreba zabranjena; Protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja; Protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih; Povreda parlamentara; Surovo postupanje sa ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima; Neopravdano odlaganje repatrijacije ratnih zarobljenika; Uništavanje kulturnih dobara; Nepreduzimanje mjera za sprečavanje vršenja krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom; Zloupotreba međunarodnih znakova; Zločin agresije; Rasna i druga diskriminacija; Trgovina ljudima; Trgovina maloljetnim licima radi usvojenja; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Krivična djela protiv Vojske Crne Gore: Izbjegavanje vojne obaveze; Izbjegavanje popisa i pregleda; Neizvršavanje radne obaveze; Samovoljno odsustvovanje i bjekstvo iz Vojske Crne Gore; Neizvršenje i odbijanje

izvršenja naređenja; Protivljenje pretpostavljenom; Protivljenje vojnom licu koje vrši vojnu službu; Prinuda prema vojnom licu u vršenju službene dužnosti; Napad na vojno lice u vršenju službe u vojsci; Oslobođenje od kazne za djelo iz člana 456 do 460 Krivičnog zakonika Crne Gore; Zlostavljanje potčinjenog i nižeg; Povreda posebne službe u vojsci; Povreda obezbjeđenja državne granice; Neistinito službeno izvještavanje; Nepreduzimanje mjera za obezbjeđenje vojne jedinice; Nesavjesna izrada i preuzimanje naoružanja i druge vojne opreme; Nepropisno staranje o povjerenom oružju; Protivpravno raspolaganje povjerenim oružjem; Krađa oružja i dijela borbenog sredstva; Ostala krivična djela iz ove grupe.

Literatura: Krivični zakonik Crne Gore, Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, relevantni udžbenici i komentari zakonika.

2. Krivično procesno pravo

Načelo zakonitosti u krivičnom postupku; Pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo; Prava osumnjičenog, odnosno okrivljenog; Prava lica lišenog slobode; Zabrana ponovnog suđenja (ne bis in idem); Službeni jezik u krivičnom postupku; Pravo na upotrebu svog jezika u krivičnom postupku; Jezik na kojem se upućuju podnesci sudu, odnosno na kojem sud upućuje podneske; Međusobno saobraćanje sudova; Zabrana primjene nasilja i iznuđivanja priznanja; Pravo na odbranu; Pravo na rehabilitaciju i naknadu štete; Pouka o pravima okrivljenog ili drugog lica koje učestvuje u postupku; Pravo na suđenje bez odlaganja; Načelo istine i pravičnosti; Slobodna ocjena dokaza i pravno nevaljani dokazi; Načelo optužbe; Načelo legaliteta krivičnog gonjenja; Početak krivičnog postupka; Ograničenje određenih prava usljed vođenja krivičnog postupka; Suđenje u vijeću; Stvarna nadležnost; Sastav suda i funkcionalna sudska nadležnost; Opšta pravila određivanja mjesne nadležnosti; Mjesna nadležnost suda kad je djelo učinjeno na domaćem brodu ili vazduhoplovu; Mjesna nadležnost za djelo učinjeno protiv medija; Mjesna nadležnost kad nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela; Mjesna nadležnost kad su krivična djela izvršena u Crnoj Gori i u drugoj državi; Određena mjesna nadležnost (forum ordinatum); Spajanje postupka; Razdvajanje postupka; Nužno prenošenje mjesne nadležnosti; Prenošnje nadležnosti iz razloga cjelishodnosti; Ocjena nadležnosti; Pokretanje postupka za rješavanje sukoba nadležnosti; Rješavanje sukoba nadležnosti; Razlozi za izuzeće; Postupak sudije u slučaju zahtjeva za izuzeće; Lica koja mogu tražiti izuzeće sudije; Odlučivanje o zahtjevu za izuzeće; Postupak sudije do donošenja odluke o izuzeću; Izuzeće državnog tužioca i drugih učesnika u postupku; Prava i dužnosti državnog tužioca; Stvarna nadležnost državnog tužioca; Mjesna nadležnost državnog tužioca; Radnje preduzete od strane nenadležnog državnog tužioca; Preduzimanje radnji; Sukob nadležnosti; Odustanak od optužbe; Rok za podnošenje privatne tužbe; Podnošenje privatne tužbe; Privatna tužba maloljetnika i lica lišenih poslovne sposobnosti; Sukcesija privatnog tužioca; Više oštećenih i gonjenje po privatnoj tužbi; Odustanak od privatne tužbe i posljedice odustanka; Pretpostavljeni odustanak od privatne tužbe i povraćaj u pređašnje stanje; Pravo upoznavanja sa dokaznim materijalom i pravo predlaganja dokaza; Oštećeni kao tužilac (supsidijarni tužilac); Nastavljanje gonjenja na glavnom pretresu i povraćaj u pređašnje stanje; Gubitak prava na supsidijarnu optužbu; Prava oštećenog kao tužioca i preuzimanje gonjenja od strane državnog tužioca; Zakonski zastupnik oštećenog koji nema poslovnu sposobnost; Ostvarivanje prava preko punomoćnika; Dužnost obavještanja suda o promjeni adrese ili boravišta; Pravo na branioca; Više branilaca i zajednički branilac; Ko ne može biti branilac; Obavezna odbrana; Postavljanje branioca zbog slabog imovnog stanja; Razrješenje postavljenog branioca; Pravo branioca na uvid u spise predmeta i upoznavanje sa sadržinom krivične prijave; Komunikacija okrivljenog koji je u pritvoru i branioca; Preduzimanje radnji od strane branioca; Razlozi za pretresanje stana, drugih prostorija, pokretnih stvari i lica; Naredba i zahtjev za donošenje naredbe za pretresanje; Sadržaj zahtjeva za donošenje naredbe za pretresanje; Usmeni zahtjev za donošenje naredbe; Naredba za pretresanje; Pretresanje po naredbi suda; Pravila pretresanja; Oduzimanje drugih predmeta po osnovu naredbe za pretresanje; Ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje; Privremeno oduzimanje predmeta i imovinske koristi; Uskraćivanje pokazivanja ili izdavanja spisa; Popisivanje i pečačenje spisa; Svjedočenja na kojima ne može biti zasnovana sudska odluka; Svjedok saradnik; Uvidaj; Rekonstrukcija događaja; Vještačenje; Lica koja ne mogu biti određena za vještaka; Ponovno vještačenje; Vrste mjera tajnog nadzora i uslovi za njihovu primjenu; Krivična djela za koja se mogu narediti mjere tajnog nadzora; Nadležnost za određivanje i trajanje mjera tajnog nadzora; Mjere za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i za nesmetano vođenje krivičnog postupka; Mjere nadzora; Razlozi za određivanje jemstva; Nadležnost za određivanje jemstva; Razlozi za određivanje pritvora; Određivanje i trajanje pritvora u istrazi; Određivanje i kontrola pritvora nakon podizanja optužnice; Vrste odluka i organi odlučivanja; Lično dostavljanje; Posredno dostavljanje; Dostavljanje pismena privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu; Čitanje, odnosno uvid u zapisnik i potpisivanje zapisnika; Računanje rokova; Pravosnažnost i izvršnost presude; Ovlašćenja i radnje policije u izvidaju; Prikupljanje obavještenja od lica u pritvoru; Saslušanje osumnjičenog u izvidaju; Lišenje slobode lica zatečenog u izvršenju krivičnog djela; Zadržavanje od strane državnog tužioca; Odbacivanje i dopuna krivične prijave; Odlaganje krivičnog gonjenja; Odbacivanje krivične prijave iz razloga pravičnosti; Nadležnost za

sprovođenje istrage; Dokazne radnje za čije je naređivanje isključivo nadležan sudija za istragu; Obim istrage; Otvorenost istrage; Prekid istrage; Optužnica oštećenog kao tužioca; Podizanje neposredne optužnice; Prekid istrage; Okončanje istrage; Kontrola optužnice; Obustava postupka po osnovu kontrole optužnice; Zaključivanje sporazuma o priznanju krivice; Odlučivanje o sporazumu o priznanju krivice; Određivanje vremena glavnog pretresa; Priprema ročište za glavni pretres; Pretpostavke za održavanje glavnog pretresa; Nedolazak optuženog na glavni pretres i suđenje u njegovom odsustvu; Odlaganje i prekidanje glavnog pretresa; Ispravka zapisnika i uvid u zapisnik; Početak glavnog pretresa i čitanje optužnice; Dokazi na kojima se presuda zasniva; Presuda kojom se optužba odbija; Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe; Sadržaj izreke presude; Vrijeme, mjesto i način objavljivanja presude; Rok za izradu presude i subjekti kojima se presuda dostavlja; Pravo na žalbu i žalbeni rok; Subjekti žalbe; Odricanje od prava na žalbu i odustanak od žalbe; Sadržaj žalbe; Osnovi zbog kojih se presuda može pobijati; Sjednica vijeća; Granice ispitivanja prvostepene presude; Zabrana preinačenja na štetu optuženog; Prošireno dejstvo žalbe; Povlastica povezanosti (beneficium cohaesionis); Odluke drugostepenog suda po žalbi; Žalba sudu trećeg stepena; Ponavljanje krivičnog postupka u korist okrivljenog; Ponavljanje krivičnog postupka na štetu okrivljenog; Ponavljanje krivičnog postupka kad je suđenje obavljeno u odsustvu okrivljenog; Dozvoljenost zahtjeva za vanredno ublažavanje kazne; Odlučivanje o zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne; Razlozi za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti; Slučajevi kad se vodi skraćeni postupak; Pritvor u skraćenom postupku; Postupak za izricanje krivične sankcije bez glavnog pretresa; Izricanje sudske opomene; Sadržaj rješenja o sudskoj opomeni; Opšte odredbe o izricanju mjere bezbjednosti obaveznog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno psihijatrijskog liječenja na slobodi; Izricanje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi i obustava postupka za izricanje tih mjera.

Literatura: Zakonik o krivičnom postupku, relevantni udžbenici i komentari zakonika.

3. Građansko materijalno pravo

a) Svojinsko pravni odnosi

Dobra od opšteg interesa; Javna dobra; Dobra u opštoj upotrebi; Sticanje svojine; Građenje na tuđem zemljištu (graditelj savjestan, a vlasnik zemljišta nesavjestan); Građenje na tuđem zemljištu (graditelj nesavjestan, a vlasnik zemljišta savjestan); Građenje na tuđem zemljištu (savjesne obje strane); Građenje na tuđem zemljištu materijalom trećeg lica; Građenje tuđim materijalom na svom zemljištu; Održaj (redovni i vanredni održaj); Održaj (rok za održaj, uračunavanje vremena prethodnika, prekid i zastoj, prava trećih); Sticanje od nevlasnika pokretnih stvari (uslovi potrebni za sticanje, prava ranijeg vlasnika, prava trećih lica, okupacija); Višestruko otuđenje nepokretne stvari; Višestruko otuđenje pokretne stvari; Tužba za povraćaj stvari (pojam); Tužba za povraćaj stvari po jačoj državini (Publicijanska tužba); Tužba zbog uznemiravanja svojine (pravo na štetu, zastara); Pravo susvojine (pojam, sadržina prava, susvojina); Pravo zajedničke svojine (pojam, sadržina, upis u katastar, troškovi i teret); Raspolaganje i opterećenje zajedničke svojine; Pravo na diobu zajedničke svojine; Stvarna službenost (pojam, službenost za izuzetne prilike); Više službenosti na istoj stvari; Zasnivanje stvarne službenosti (pravni posao, održaj); Prestanak stvarne službenosti; Posebni slučajevi stvarnih službenosti (nužni prolaz); Prestanak prava plodouživanja; Zaštita od štetnih uticaja (imisija); Prestanak hipoteke; Državina (pojam, posredna i neposredna); Zaštita državine (pojam, samopomoć, rokovi za podizanje državinske tužbe); Sudska zaštita u državinskim sporovima; Razlika između tužbe zbog uznemiravanja svojine i zaštite državine (smetanja posjeda); Ograničenja prava svojine za strana lica; Drugi instituti iz ove oblasti.

b) Obligaciono pravo

Kapara; Odustanica; Mogućnost zastupanja pri zaključenju ugovora (dejstvo zastupanja i prenošenje ovlašćenja); Prekoračenje granica ovlašćenja zastupnika pri zaključenju ugovora; Zaključenje ugovora od strane neovlašćenog lica; Punomoćje pri zaključenju pravnog posla (forma, obim ovlašćenja, opozivanje i sužavanje punomoćja); Dejstvo prestanka i sužavanja punomoćja pri zaključenju pravnog posla prema trećim licima i drugi slučajevi prestanka punomoćja; Poslovno punomoćje; Ništavi ugovori (ništavost, posljedice ništavosti); Djelimična ništavost; Konverzija; Rušljivi ugovori (uslovi za rušljivost, poništenje ugovora, posljedica poništaja); Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari; Prigovor neispunjenja ugovora; Raskidanje ugovora zbog neispunjenja kad je ispunjenje o roku bitan sastojak ugovora; Raskidanje ugovora zbog neispunjenja kad ispunjenje o roku nije bitan sastojak ugovora; Nemogućnost ispunjenja ugovora za koju ne odgovara nijedna strana; Prekomjerno oštećenje; Zelenaški ugovori; Ustupanje ugovora (uslovi ustupanja); Odgovornost po osnovu krivice (kad postoji krivica, koja lica nijesu odgovorna); Odgovornost maloljetnika za nastalu štetu; Odgovornost roditelja za štetu koju prouzrokuje njihovo maloljetno dijete; Odgovornost privrednog društva ili preduzetnika za štetu pričinjenu prema

trećem licu; Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti (pojam, pretpostavka uzročnosti, ko je odgovoran); Oslobođanje od odgovornosti za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti; Odgovornost po osnovu krivice u slučaju udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu; Odgovornost u slučaju neovlašćenog korišćenja motornog vozila; Odgovornost proizvođača stvari sa nedostatkom (stvar sa nedostatkom, pojam neispravnog proizvoda, proizvođač); Oslobođanje od odgovornosti proizvođača stvari sa nedostatkom; Odgovornost za štetu od životinja; Odgovornost za štetu od građevina; Lica koja imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta; Solidarna odgovornost; Sticanje bez osnova (opšte pravilo); Ugovorna kazna (opšta pravila, način određivanja, akcesornost); Zatezna kamata (kad se duguje, pravo na potpunu naknadu, kamata na kamatu); Ispunjenje sa subrogacijom (ugovorna subrogacija i zakonska subrogacija); Docnja dužnika; Docnja povjerioca; Slučajevi kad je prebijanje isključeno; Prenova - novacija (uslovi); Zastarjelost (opšte pravilo); Kad zastarjelost počinje teći; Vrijeme potrebno za zastarjelost povremenih potraživanja; Vrijeme potrebno za zastarjelost samog prava; Vrijeme potrebno za zastarjelost potraživanja naknade štete; Vrijeme potrebno za zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom; Dvogodišnji rok zastarjelosti; Zastoj zastarijevanja potraživanja između određenih lica; Rok zastarjelosti u slučaju prekida; Ustupanja potraživanja ugovorom - cesija (potraživanja koja se mogu prenijeti ugovorom, sporedna prava).

c) Porodično pravo

Prava djeteta; Sporazum o samostalnom vršenju roditeljskog prava; Ograničenje roditeljskog prava; Lišenje roditeljskog prava; Produženje roditeljskog prava; Utvrđivanje očinstva i materinstva; Tužba za utvrđenje očinstva djeteta rođenog van braka (nadležnost, rok); Izdržavanje djece, roditelja i drugih srodnika; Izdržavanje bračnog supružnika; Određivanje izdržavanja; Imovina bračnih supružnika; Upravljanje zajedničkom imovinom bračnih supružnika; Dioba zajedničke imovine bračnih supružnika (kad se može tražiti i ko ima pravo); Bračni ugovor; Postupak posredovanja u bračnim sporovima; Postupak u sporovima o očinstvu i materinstvu; Postupak u sporovima za izdržavanje; Lica za podršku djetetu u postupcima u vezi sa porodičnim odnosima; Vanbračna zajednica; Drugi instituti iz ove oblasti.

d) Nasljedno pravo

Krug zakonskih nasljednika; Prvi nasljedni red; Drugi nasljedni red; Treći nasljedni red; Četvrti nasljedni red; Povećanje nasljednog dijela supružnika; Slučajevi kad supružnik gubi pravo da naslijedi; Nužni nasljednici (pojam, nužni i raspoloživi dio); Isključenje nužnih nasljednika iz nasljeđa (uzroci, uslovi za punovažnost, posljedice); Sposobnost za pravljenje testamenta; Ništavost testamenta zbog nedostatka u volji zavještaoca; Poništaj testamenta zbog zavještaočeve nesposobnosti i zbog nedostatka u njegovoj volji; Poništaj testamenta zbog nedostatka forme; Svojeručni testament; Pisani testament pred svjedocima; Sudski testament; Testament sačinjen na crnogorskom brodu; Usmeni testament (pojam, svjedoci, dužnost svjedoka); Sposobnost za nasljeđivanje; Nedostojnost za nasljeđivanje; Staralac zaostavštine; Odricanje od nasljeđa; Zastarjelost prava za zahtijevanje zaostavštine; Obim nasljednikove odgovornosti za dugove; Drugi instituti iz ove oblasti.

Literatura: Zakon o svojinsko-pravnim odnosima, Zakon o obligacionim odnosima, Zakon o nasljeđivanju, Porodični zakon, relevantni udžbenici i komentari zakona.

4. Gradansko procesno pravo

a) Parnični postupak

Apsolutna nadležnost suda; Oglašavanje suda nenadležnim (po prigovoru tuženog, po službenoj dužnosti); Nadležnost sudova u sporovima sa međunarodnim elementom; Utvrđivanje vrijednosti predmeta spora (ako se zahtjev odnosi na buduća davanja i ako u tužbi ima više zahtjeva); Utvrđivanje vrijednosti predmeta spora (kad se spor vodi o postojanju najamnog ili zakupnog odnosa ili se tužbom zahtijeva samo davanje obezbjeđenja na izvjesno potraživanje); Opšta mjesna nadležnost; Nadležnost u sporovima o nepokretnostima i za sporove iz odnosa sa vojnim jedinicama; Nadležnost za sporove u izvršnom i stečajnom postupku; Nadležnost po izboru tužioca u bračnim sporovima, u sporovima o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva i u sporovima za zakonsko izdržavanje; Nadležnost po izboru tužioca u sporovima za naknadu štete; Nadležnost po izboru tužioca u sporovima iz radnih odnosa i u sporovima iz nasljedno pravnih odnosa; Nadležnost po izboru tužioca u sporovima zbog smetanja posjeda na pokretnim stvarima i u sporovima iz ugovornih odnosa; Pomoćna mjesna nadležnost (za suparničare i u bračnim sporovima); Pomoćna mjesna nadležnost (u imovinsko pravnim odnosima bračnih drugova i u sporovima o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva); Nadležnost za lica za koja nema suda opšte mjesne nadležnosti u Crnoj Gori; Nadležnost po mjestu gdje se nalazi zastupništvo stranog lica u Crnoj Gori;

Određivanje mjesne nadležnosti od strane Višeg suda; Sporazum o mjesnoj nadležnosti; Razlozi za izuzeće sudije; Postupak kad je stavljen zahtjev za izuzeće sudije; Kad nije dopušten zahtjev za izuzeće; Stranačka sposobnost u parničnom postupku; Parnična sposobnost stranaka, Lica koja u slučaju nedostatka parnične sposobnosti preuzimaju radnje u postupku; Ovlašćenja zakonskog zastupnika u postupku (za koje radnje); Postupak suda kad utvrdi da lice koje se pojavljuje u postupku kao stranka to ne može biti (da nema zakonskog nasljednika), a taj nedostatak se može otkloniti; Postavljanje privremenog zastupnika; Obim i vrste punomoćja; Opoziv, otkaz i prestanak punomoćja; Podnesci (pojam, sadržaj, postupanje suda); Nerazumljivi podnesci; Računanje rokova; Povraćaj u pređašnje stanje; Zapisnik o vijećanju i glasanju; Odluke suda; Lična dostava; Punomoćnik i zastupnik za primanje pismena; Dostavnica; Dostava od strane stranke; Parnični troškovi (kad stranka djelimično uspije u sporu, potrebni troškovi); Oslobođanje od plaćanja troškova postupka; Pružanje pravne pomoći sudovima; Nepoštovanje suda; Tužba i sadržina tužbe; Tužba za utvrđenje; Isticanje više tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi; Protivtužba; Preinačenje tužbe; Objektivno i subjektivno preinačenje tužbe; Povlačenje tužbe; Postojanje parnice; Suparničari; Učešće umješača; Imenovanje prethodnika; Razlozi za prekid postupka; Prekid postupka (rokovi, nastavak postupka); Obustava postupka; Činjenice koje ne treba dokazivati; Izvođenje dokaza pred zamoljenim sudom; Isprave; Svjedočenje; Izuzeće vještaka (kad može biti izuzet, ko odlučuje); Saslušanje stranaka; O čemu sud odlučuje u toku priprema za glavnu raspravu; Odbacivanje tužbe; Odgovor na tužbu; Pripremno ročište; Zakazivanje ročišta za glavnu raspravu; Javnost glavne rasprave (isključenje javnosti); Rukovođenje glavnom raspravom; Djelimična presuda; Međupresuda; Presuda na osnovu priznanja; Presuda na osnovu odricanja; Presuda zbog propuštanja; Dopunska presuda; Ispravljavanje presude; Pravosnažnost presude; Žalba protiv presude (pravo na žalbu, sadržina žalbe); Iznošenje novih činjenica u žalbi; Razlozi zbog kojih se presuda može pobijati; Odlučivanje drugostepenog suda o žalbi; Preinačenje prvostepene presude; Žalba protiv rješenja (kad je dozvoljena, odluke drugostepenog suda); Revizija (kad je uvijek dozvoljena); Revizija protiv drugostepenog rješenja; Zahtjev za zaštitu zakonitosti; Ponavljanje postupka (razlozi za ponavljanje); Rok za podnošenje predloga za ponavljanje postupka; Lica koja odlučuju o predlogu za ponavljanje postupka; Odnos između predloga za ponavljanje postupka i drugih vanrednih pravnih lijekova; Postupak u parnicama iz radnih odnosa; Postupak u parnicama zbog smetanja posjeda; Postupak u sporovima male vrijednosti; Presuda u postupku u sporovima male vrijednosti (objavljivanje, dostava, razlozi za pobijanje, rok za žalbu); Postupak u privrednim sporovima (pripremanje glavne rasprave, pravni lijekovi); Rokovi u privrednim sporovima.

b) Izvršni postupak

Nadležnost javnog izvršitelja; Nadležnost suda po Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju; Izvršne isprave; Izvršnost odluke; Rok za podnošenje prigovora; Nadležnost za odlučivanje o prigovoru u drugom stepenu; Razlozi za prigovor na rješenje o izvršenju; Odluke o prigovoru u prvom stepenu; Odlučivanje suda po prigovoru u drugom stepenu; Prigovor na rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave (razlozi za prigovor); Odlaganje izvršenja na predlog izvršnog povjerioca; Odlaganje izvršenja na predlog izvršnog dužnika iz naročito opravdanih razloga; Razlozi za protivizvršenje; Predmeti koji ne mogu biti predmet izvršenja; Šta se izuzima od izvršenja na novčanom potraživanju izvršnog dužnika; Namirenje izvršnih povjerilaca prodajom nepokretnosti (prvenstvo namirenja, red namirenja ostalih potraživanja); Izvršenje na nepokretnosti gdje nije uspostavljen katastar nepokretnosti; Uslovi za određivanje prethodne mjere; Vrste privremenih mjera radi obezbjeđenja novčanog potraživanja; Vrste privremenih mjera radi obezbjeđenja nenovčanog potraživanja.

Literatura: Zakon o parničnom postupku, Zakon o izvršenju i obezbjeđenju, Zakon o javnim izvršiteljima, relevantni udžbenici i komentari zakona.

5. Privredno pravo

a) Privredna društva

Oblici obavljanja privredne djelatnosti; Preduzetnik; Ortačko društvo, Odnosi ortaka prema trećim licima; Komanditno društvo; Pojam i osnovne karakteristike akcionarskog društva; Sukcesivno osnivanje akcionarskog društva; Simultano osnivanje akcionarskog društva; Spajanje akcionarskih društava; Podjela akcionarskog društva; Promjena oblika akcionarskog društva; Dobrovoljna likvidacija akcionarskog društva; Skraćeni postupak dobrovoljne likvidacije akcionarskog društva; Ovlašćenja likvidatora; Poništavanje osnivanja akcionarskog društva; Imovinska prava akcionara; Neimovinska prava akcionara; Posebna prava akcionara; Vrste tužbi za zaštitu prava akcionara; Djelokrug skupštine akcionara; Sazivanje skupštine akcionara; Dnevni red skupštine akcionara; Kvorum i donošenje odluka na skupštini akcionara; Vanredna skupština akcionara; Ništavost odluka skupštine akcionara; Sastav i izbor odbora direktora akcionarskog društva i njegova ovlašćenja; Obaveza odbora direktora; Povećanje osnovnog kapitala akcionarskog društva; Smanjenje osnovnog kapitala akcionarskog društva; Pojam i

osnovne karakteristike društva sa ograničenom odgovornošću; Prenos udjela kod društva sa ograničenom odgovornošću; Pravo preče kupovine udjela društva sa ograničenom odgovornošću; Promjena oblika društva sa ograničenom odgovornošću.

b) Stečaj

Lica koja mogu biti stečajni dužnici; Razlozi otvaranja stečajnog postupka; Pravni ljekovi u stečajnom postupku; Nadležnosti stečajnog sudije; Ovlašćenja i dužnosti stečajnog upravnika; Djelokrug poslova i prava odbora povjerilaca; Razlozi za razrješenje stečajnog upravnika; Izlučni povjerilac; Razlučni povjerilac; Redosljed namirenja i isplatni redovi u stečajnom postupku; Pokretanje stečajnog postupka; Sadržina rješenja o otvaranju stečajnog postupka; Procesno pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka; Pravo na prebijanje potraživanja u stečajnom postupku; Kad nije dopušteno prebijanje potraživanja u stečajnom postupku; Posljedice otvaranja stečajnog postupka na radne odnose; Prijavljivanje potraživanja u stečajnom postupku; Postupak utvrđivanja potraživanja u stečajnom postupku i lista potraživanja; Uslovi pod kojima se u stečajnom postupku može osporiti potraživanje povjerioca prijavljeno na osnovu izvršne isprave; Donošenje rješenja o bankrotstvu; Način unovčenja imovine stečajnog dužnika; Posljedice prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica; Nacrt rešenja o glavnoj diobi; Rješenje o zaključenju stečajnog postupka; Sprovođenje naknade diobe; Lica koja mogu podnijeti plan reorganizacije u stečajnom postupku i u kom roku i rasprava o planu reorganizacije; Lica koja imaju pravo glasa o planu reorganizacije i koje su klase za glasanje; Vrijeme kad se smatra da je plan reorganizacije usvojen; Rješenje o potvrđivanju usvajanja plana reorganizacije; Pravne posljedice potvrđivanja plana reorganizacije.

Literatura: Zakon o privrednim društvima i Zakon o stečaju, relevantni udžbenici i komentari zakona.

6. Upravno pravo

a) Upravni postupak

Upravna stvar; Upravna aktivnost; Načelo zakonitosti i opravdanih očekivanja stranaka; Načelo srazmjernosti; Načelo aktivne pomoći stranci; Upotreba jezika i pisma u upravnom postupku; Načelo ekonomičnosti i efikasnosti postupka; Načelo utvrđivanja istine; Načelo samostalnosti i slobodne ocjene dokaza; Načelo pribavljanja podataka po službenoj dužnosti; Pravo stranke na izjašnjavanje; Pravo na razgledanje spisa; Upravni akt; Upravni ugovor; Pokretanje upravnog postupka; Sadržaj zahtjeva za pokretanje postupka; Način na koji stranka može raspolagati sa zahtjevom za pokretanje postupka; Ispitivanje zahtjeva; Stvarna nadležnost organa; Mjesna nadležnost; Sukob nadležnosti; Ovlašćeno službeno lice; Stranka i njeno zastupanje; Podnesci; Rokovi; Povraćaj u pređašnje stanje; Troškovi upravnog postupka; Pokretanje upravnog postupka; Izmjene i odustanak od zahtjeva; Poravnanje; Prethodno pitanje; Ispitni postupak; Izjašnjavanje stranke o rezultatima ispitnog postupka; Okončanje postupka; Vrste pravnih ljekova; Pravo na žalbu; Sadržaj i rok žalbe; Odricanje od prava na žalbu i odustanak od žalbe; Predavanje žalbe i odložno dejstvo žalbe; Dopuštenost i blagovremenost žalbe; Postupanje i ovlašćenje prvostepenog organa po žalbi; Postupanje i ovlašćenje drugostepenog organa po žalbi; Drugostepeno rješenje; Žalba u slučaju ćutanja uprave; Ponavljanje postupka; Obavezno poništavanje rješenja; Poništavanje i ukidanje nezakonitog rješenja; Ukidanje zakonitog rješenja; Pravne posljedice poništavanja i ukidanja rješenja; Mijenjanje i poništavanje rješenja u vezi sa upravnim sporom; Poništavanje i ukidanje nezakonitog rješenja; Ukidanje zakonitog rješenja; Nadležnost za sprovođenje upravnog izvršenja.

b) Upravni spor

Pojam upravnog spora; Nadležnost suda i odluke; Stranke u upravnom sporu; Pokretanje upravnog spora, rok za podnošenje tužbe i načini podnošenja tužbe; Sadržaj tužbe; Odustajanje od tužbe i ocjenjivanje urednosti tužbe; Odbijanje tužbe iz procesnih razloga; Poništavanje u prethodnom postupku; Postupak po uzorku i odlučivanje po pravosnažnosti presude u predmetu po uzorku; Udovoljavanje tužbenom zahtjevu od strane tuženog; Odgovor na tužbu i rješavanje spora; Usmena rasprava (zakazivanje), rukovođenje, izostanak stranke, tok, rješavanje na osnovu usmene rasprave i na javnoj sjednici; Granice zakonitosti ispitivanja upravnog akta i usvajanje ili odbijanje tužbe; Odlučivanje u sporu pune jurisdikcije; Donošenje odluke, sadržaj odluka i troškovi postupka; Sredstva protiv pravosnažne odluke; Zahtjev za ispitivanje sudske odluke; Zahtjev za ponavljanje postupka; Obaveznost presuda.

c) Državna uprava

Poslovi državne uprave; Organi državne uprave (osnivanje i nadzor, ministarstva, drugi organi uprave); Propisi ministarstava; Izuzeće i sukob nadležnosti u upravnim stvarima.

Literatura: Zakon o upravnom postupku, Zakon o upravnom sporu, Zakon o državnoj upravi, relevantni udžbenici i komentari zakona.

7. Radno pravo

Radni odnosi: Pojam i bitni elementi radnog odnosa; Zasnivanje radnog odnosa; Ugovor o radu i uslovi za zaključivanje ugovora o radu; Vrste i trajanje ugovora o radu; Sadržina ugovora o radu; Prenos ugovora o radu na novog poslodavca; Posebni slučajevi organizovanja rada - rad kod kuće; Posebne vrste ugovora o radu (privremeni i povremeni poslovi i obavljanje poslova van prostorija poslodavca); Radna knjižica.

Prava zaposlenih: Raspoređivanje zaposlenih; Radno vrijeme; Puno radno vrijeme; Nepuno radno vrijeme; Skraćeno radno vrijeme; Dopunski rad; Rad duži od punog radnog vremena (prekovremeni rad); Raspored radnog vremena; Odmori; Odmor u toku rada, dnevni i nedjeljni; Godišnji odmor; Odsustvovanje sa rada (plaćeno i neplaćeno odsustvo); Mirovanje prava iz radnog odnosa; Zarade; Zaštita zaposlenih - opšta zaštita; Zaštita žena, omladine i invalida; Zaštita materinstva i pravo zaposlenih koji se staraju o djeci.

Odgovornost zaposlenih: Povrede radnih obaveza; Disciplinski organi; Disciplinska odgovornost direktora, odnosno izvršnog direktora; Disciplinski postupak; Disciplinske mjere; Privremeno udaljenje zaposlenog (suspenzija); Materijalna odgovornost; Zabrana konkurencije.

Prestanak radnog odnosa: Prestanak radnog odnosa po sili zakona (slučajevi i uslovi); Prestanak radnog odnosa po sporazumu; Prestanak radnog odnosa otkazom poslodavca; Prestanak radnog odnosa otkazom zaposlenog; Otkazni rok; Prekid radnog odnosa; Prestanak potrebe za radom zaposlenih.

Službenički odnosi: Zasnivanje radnog odnosa državnih službenika i namještenika; Prava i obaveze državnih službenika i namještenika; Odgovornost državnih službenika i namještenika (disciplinska i materijalna); Raspoređivanje državnih službenika i namještenika; Ocjenjivanje, napredovanje i utvrđivanje sposobnosti; Prestanak radnog odnosa; Ukidanje organa, odnosno poslova i reorganizacija; Zaštita prava državnih službenika i namještenika; Upravljanje kadrovima; Organ za upravljanje kadrovima; Upravni inspektor.

Zaštita prava zaposlenih: Zaštita prava kod poslodavca; Zaštita prava pred sudom; Inspekcija rada; Zaštita prava pred arbitražom.

Literatura: Zakon o radu, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, relevantni udžbenici i komentari zakona.

8. Ustavni sistem i organizacija pravosuđa

a) Ustavni sistem

Ustav: Pojam i značenje ustava; Vrste ustava; Promjene ustava.

Ustav Crne Gore: Usvajanje i promjena; Država; Suverenost; Državna teritorija; Državni simboli; Zabranjena diskriminacije; Pravni poredak; Granice slobode; Podjela vlasti; Crnogorsko državljanstvo; Jezik i pismo; Zakonodavstvo; Ograničenje ljudskih prava i sloboda; Privremeno ograničenje prava i sloboda.

Ljudska prava i slobode: Osnovni principi - princip jednakosti, princip dostojanstva i nepovredivosti ličnosti; Ograničenje ljudskih i manjinskih prava; Posebna manjinska prava; Zaštitnik ljudskih prava i sloboda; Sudska zaštita i uklanjanje posljedica kršenja ljudskih i manjinskih prava.

Uređenje vlasti: Skupština Crne Gore (sastav i izbor, mandat, imunitet, nadležnost, predlaganje zakona, zasjedanje, odlučivanje i raspuštanje); Predsjednik Crne Gore (izbor, nadležnost, prestanak mandata, vršenje funkcije); Vlada Crne Gore (sastav, izbor, nadležnost, nespojivost funkcije, pitanje nepovjerenja, prestanak mandata); Državna uprava; Lokalna samouprava; Sudstvo i Državno tužilaštvo.

Ustavnost i zakonitost: Pojam i značenje; Princip ustavnosti i zakonitosti po Ustavu Crne Gore; Ustavni sud Crne Gore (sastav, izbor, mandat, nadležnost, pokretanje postupka, odluka, privremena naredba, prestanak važenja, prestanak funkcije, razrješenje i suspenzija).

b) Organizacija pravosuđa

- Sudovi

Opšti dio: Sudska vlast - pojam i osnovna načela (nezavisnost i samostalnost, obaveznost sudske vlasti, dostupnost sudova i ravnopravnost stranaka, javnost, nepristrasnost, sudsko vijeće, izbor sudija, stalnost i nespojivost funkcije, profesionalno udruživanje).

Osnivanje, organizacija i nadležnost sudova: Vrste sudova; Sud za prekršaje (osnivanje i nadležnost); Viši sud za prekršaje (osnivanje i nadležnost); Osnovni sud (osnivanje i nadležnost); Viši sud (osnivanje i nadležnost); Privredni sud Crne Gore (osnivanje i nadležnost); Apelacioni sud Crne Gore (osnivanje i nadležnost); Upravni sud Crne Gore (osnivanje i nadležnost); Vrhovni sud Crne Gore (osnivanje i nadležnost); Opšta sjednica Vrhovnog suda; Načelni pravni stav.

Izbor sudija: Uslovi i postupak izbora sudija i predsjednika sudova; Sudski savjet (nadležnost, sastav, mandat, organizacija i način rada i odlučivanja); Način izbora i prestanak mandata članova Sudskog savjeta; Upućivanje i premještanje sudija; Ocjenjivanje sudija; Nespojivost i prestanak sudijske funkcije; Disciplinska odgovornost i razrješenje.

Organizacija rada suda: Poslovi organizacije (pojam); Rukovođenje sudom (predsjednik suda); Raspored poslova u sudu; Slučajna dodjela predmeta; Opšta sjednica, sjednica sudija i sudska odjeljenja; Poslovi sudske uprave; Sudska pisarnica (organizacija i rad); Pravosudna uprava (nadzor nad sudskom upravom, nadležnost Ministarstva pravde); Odnos između sudova, sudova i drugih organa i suda i stranaka; Sudski spis (pojam, označavanje, vođenje, čuvanje i obnavljanje spisa).

- Državno tužilaštvo

Opšti dio: Državno tužilaštvo-pojam i osnovna načela (ustavnost i zakonitost, samostalnost, nepristrasnost i objektivnost, etički kodeks, javnost, profesionalno udruživanje); Osnivanje, nadležnost i organizacija Državnog tužilaštva; Struktura Državnog tužilaštva; Vrhovno državno tužilaštvo; Specijalno državno tužilaštvo; Više državno tužilaštvo; Osnovno državno tužilaštvo; Nadležnost (opšta, stvarna i mjesna).

Izbor rukovodilaca državnih tužilaštava i državnih tužilaca: Uslovi i postupak izbora; Disciplinska odgovornost; Ocjenjivanje državnih tužilaca; Nespojivost i prestanak tužilačke funkcije; Disciplinska odgovornost i razrješenje; Tužilački savjet (nadležnost, sastav, mandat, organizacija i način rada i odlučivanja); Unutrašnja organizacija rada Državnog tužilaštva; Poslovi tužilačke uprave.

Organizacija i način rada državnog tužioca: Pojam organizacije rada Državnog tužilaštva i rukovođenje; Sjednica tužioca (djelokrug sjednice); Nadzor nad radom tužilačke uprave; Način rada (privremeno upućivanje državnih tužilaca, stručna pomoć, dežurstvo i pripravnost); Odnosi u državnom tužilaštvu, odnos sa sudovima i drugim državnim organima; Službena tajna i zaštita tajnosti podataka.

Literatura: Ustav Crne Gore, Amandmani I do XVI na Ustav Crne Gore, Zakon o sudovima, Zakon o Sudskom savjetu i sudijama, Sudski poslovnik, Zakon o Državnom tužilaštvu, Zakon o Specijalom državnom tužilaštvu, Pravilnik o unutrašnjem poslovanju Državnog tužilaštva, komentari Ustava i zakona.

9. Evropsko konvencijsko pravo-praksa Evropskog suda za ljudska prava i Evropskog suda pravde

Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda: Nastanak Konvencije, organi nadležni za sprovođenje Konvencije i važenje Konvencije (prostorno i vremensko); Državne obaveze po Konvenciji;

Ljudska prava i slobode: Pravo na život; Zabrana mučenja; Zabrana ropstva i prinudnog rada; Pravo na slobodu i bezbjednost; Pravo na pravično suđenje; Kažnjavanje samo na osnovu zakona; Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života; Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti; Sloboda izražavanja; Sloboda okupljanja i udruživanja; Pravo na sklapanje braka; Pravo na djelotvorni pravni lijek; Zabrana diskriminacije; Zaštita prava imovine; Pravo na obrazovanje; Pravo na slobodne izbore; Zabrana kazne zatvora za dug; Sloboda kretanja; Zabrana protjerivanja sopstvenih državljana; Zabrana grupnog protjerivanja stranaca; Ukidanje smrtne kazne i smrtna kazna za vrijeme rata; Zaštita u postupku protjerivanja stranaca; Pravo na žalbu u krivičnim stvarima; Naknada za pogrešnu osudu; Ne bis in idem; Jednakost supružnika; Opšta zabrana diskriminacije.

Evropski sud za ljudska prava: Uspostavljanje suda; Broj sudija; Uslovi za izbor; Izbor sudija; Trajanje mandata; Razrješenje; Sekretarijat i stručni saradnici; Opšta sjednica suda; Odbori, vijeća i Veliko vijeće i izjave odbora o neprihvatljivosti; Odluke vijeća o prihvatljivosti i suštini stvari; Ustupanje nadležnosti u Velikom vijeću; Ovlašćenja Velikog vijeća; Nadležnost suda; Međudržavni sporovi; Pojedinačne predstave; Uslovi prihvatljivosti; Intervencija trećeg lica; Brisanje predstavi; Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog poravnanja; Postizanje prijateljskog poravnanja; Javna rasprava i uvid u spise; Pravično zadovoljenje; Presude vijeća; Obraćanje Velikom vijeću; Pravosnažne presude; Obrazloženje presude i odluka i obaveznost izvršenja; Savjetodavna mišljenja; Troškovi suda i privilegije i imunitet sudija.

Evropski sud pravde: Naziv, organizacija i nadležnost suda; Sastav suda (sudije, opšti pravobranioci, sekretar, stručna sužba i administrativna služba); Opšti sud (sastav i nadležnost); Sud za službeničke sporove (sastav i

nadležnost); Pokretanje postupka pred sudom; Postupak pred sudom; Prihvatljivost predstavke; Odluke suda; Pravni ljekovi.

Literatura: Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli uz Konvenciju, Lisabonski ugovor, relevantni udžbenici iz osnova prava Evropske unije i komentari konvencije.

Prilog 2

CRNA GORA
MINISTARSTVO PRAVDE

Na osnovu člana 48 stav 1. Zakona o pripravnicima u sudovima i Državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu ("Službeni list CG", broj 55/16) izdaje se

UVJERENJE
O POLOŽENOM PRAVOSUDNOM ISPITU

(IME I PREZIME)
rođen/a ----- godine

P O L O Ž I O / L A J E

pred Komisijom za polaganje pravosudnog ispita, dana -----
pravosudni ispit sa konačnom ocjenom -----
odnosno ----- bodova.

Eroj: _____
Datum: _____
Mjesto: _____

M.P. _____
Ministar